
OBSAH

K pojetí učebnice – úvodem	11
---	-----------

ČÁST PRVNÍ: SPOLEČNOST A VEŘEJNÁ MOC

1 K pojetí teorie vládnutí	15
1.1 Východiska k doktrínám	15
1.2 Vznik a vývoj veřejné moci, společenské důvody	17
1.3 Vývoj státní výstavby	21
2 Formy vládnutí	22
2.1 Legitimita veřejné moci	22
2.2 Politická kultura podmiňující veřejnou moc	23
2.3 Náboženství a politická kultura	25
2.4 Autoritářská forma vládnutí	27
2.5 Demokracie	31
3 Funkční mechanismy demokracie	33
3.1 Demokracie jako mechanismus vládnutí	33
3.1.1 K pojetí demokracie	33
3.1.2 Svoboda osobnosti jako základ demokracie	35
3.2 Struktura veřejné moci a dělba moci	35
3.2.1 Dělba moci ve vývoji	35
3.2.2 Smysl dělby moci a její konstrukce	38
3.3 Demokracie reprezentativní a přímá	41
3.3.1 Demokracie jako způsob účasti obyvatelstva na moci	41
3.3.2 Přímá demokracie a její smysl	42
3.3.3 Přímá demokracie a její ústavní základy	43
3.3.4 Referendum	44
3.3.5 Demokracie reprezentativní	46
3.3.6 Funkce parlamentu	47

3.3.7	Dělbba moci v legislativní činnosti	50
3.3.8	Ústavní základy organizace a činnosti parlamentu	51
3.4	Volební technologie	54
3.4.1	Smysl voleb ve společnosti	54
3.4.2	Volební prostředí	57
3.4.3	Organizace voleb a princip zastoupení	58
3.4.4	Volby a práva občanů	62
3.4.5	Subjektivní ovlivnění volebního procesu	63
3.5	Veřejná moc a samospráva	64
3.5.1	Typy samosprávy	64
3.5.2	Místní správa a samospráva	66
4	Složky společnosti ovlivňující veřejnou moc v demokracii	69
4.1	Veřejné mínění a veřejná moc	69
4.2	Masmédia a veřejná moc	70
4.3	Skupiny vlivu	71
4.3.1	K pojmu „skupiny vlivu“	71
4.3.2	Typy skupin vlivu	73
4.3.3	Funkce skupin vlivu	75
4.4	Veřejná moc (stát) a politické strany	76
4.4.1	Fenomén politických stran v současnosti	76
4.4.2	Systém politických stran jako zvláštní struktura moci ...	80
4.4.3	Institucionalizace politických stran	82
4.4.4	Funkce politických stran při formování veřejné moci ...	85
4.4.5	Osobnost v ústavní funkci	88
ČÁST DRUHÁ: STÁT		
1	Stát jako fenomén	91
1.1	Stát v historickém kontextu	91
1.2	Vznik moderního státu	94
1.3	Revoluce a státnost	95
1.4	Různá pojetí státu	97
1.4.1	Stát jako sociálně geografická kategorie	97
1.4.2	Stát jako kategorie sociologická	97

1.4.3	Stát jako politicky organizovaná společnost	98
1.4.4	Stát jako právní kategorie	98
1.4.5	Stát jako mezinárodněprávní kategorie	99
1.4.6	Stát jako ústavněprávní kategorie	101
1.5	Moderní stát jako národní stát	102
1.6	Pojmové znaky státu	104
1.6.1	K pojetí znaků států	104
1.6.2	Územní základ státu	105
1.6.3	Obyvatelstvo a státnost	106
1.6.4	Státní občanství	108
1.6.5	Mocenská povaha státu	109
2	Funkce státu	114
2.1	Pojetí funkcí státu	114
2.2	Klasifikace a charakteristika funkcí státu	118
3	Modality vývoje státních jednotek	126
3.1	Vznik nové státní jednotky	126
3.2	Varianty vzniku a změn státních jednotek	128
3.3	Dekolonizace a vznik nových států	129
3.4	Defederalizace a vznik nových států	131
3.5	Oddělení částí od dosud federativního státu	134
3.5.1	Příklad SSSR	134
3.5.2	Příklad Jugoslávie	135
3.6	Změna unitárního státu ve federaci	136
3.7	Fúze dvou nebo více států	137
4	Organizace moci	138
4.1	Model organizace veřejné moci – forma vlády faktická	138
4.2	Modelové ústavní formy vlády	141
4.2.1	Parlamentní forma vlády	141
4.2.2	Prezidentská forma vlády	146
4.2.3	Smíšená (poloprezidentská) forma vlády	148
4.2.4	Forma vlády shromáždění	149
4.3	Ústavní pojetí výkonné moci	150

5	Formy státu	152
5.1	Pojetí forem státu	152
5.1.1	Stát jednoduchý a složený	153
5.1.2	Unitární stát	157
5.1.3	Za stát „regionální“ je považována Itálie	160
5.1.4	Za stát „autonomizovaný“ je považováno Španělsko	160
5.1.5	Organizační typy autonomií	161
5.2	Ústavní modely federace	162
5.2.1	Vznik federací	162
5.2.2	Podstata federalismu	165
5.2.3	Dělbá působnosti ve federaci	167
5.2.4	Konkrétní modely federalismu	168
5.3	Státní konfederace	172
5.4	Stát a nadnárodní veřejná moc	173
5.4.1	Státní a nadstátní autorita	173
5.4.2	Asociace států nového typu	174
5.4.3	Vícevrstevná vertikální dělbá moci	177
5.4.4	Charakter Evropské unie jako nadnárodní suverenity	178
5.4.5	Evropská unie jako tzv. nová suverenita	180
5.4.6	Dělbá moci v Evropské unii	182
5.4.7	Právní řád jako mocenský nástroj Evropské unie	184
5.4.8	Forma vlády v Evropské unii	186
5.4.9	Základní lidská práva v pojetí Evropské unie	188

ČÁST TŘETÍ: VEŘEJNÁ MOC A PRÁVO

1	Právo a vládnutí	193
1.1	Mocenský fenomén práva	193
1.2	Právní systém jako fenomén moci	194
1.3	Tvorba práva veřejnou mocí	197
2	Ústava, veřejná moc a společenské vztahy	199
2.1	Úvodem o ústavě	199
2.2	Ústava jako produkt revolucí	201

2.3	Historická opodstatněnost vztahu ústavy a státu	206
2.4	Ústava jako právní status veřejné moci	209
2.5	Ústava jako regulace státní moci	210
2.6	Forma státu a ústava	211
2.7	Zvláštnosti vztahů upravených ústavou	212
2.8	Pojetí ústavodárné moci	215
2.9	Ochrana ústavy	219
2.10	Dominantní ústavní modely	221
3	Funkce spravedlnosti jako funkce veřejné moci	226
3.1	Úvodem ke společenské spravedlnosti	226
3.2	Soudnictví jako součást veřejné moci	227
3.3	Soudní systémy	229
3.4	Typové modely soudnictví	231
3.5	Principy organizace a činnosti soudnictví	235
3.6	Status soudce	236
3.7	Správní soudnictví	237
3.8	Ústavní soudnictví	239
3.8.1	Úloha ústavního soudnictví	239
3.8.2	Modely ústavního soudnictví	240
3.8.3	Pravomoci ústavních soudů	244
4	Veřejná moc a lidská práva	248
4.1	Historická východiska lidských práv	248
4.1.1	Lidská práva jako výsledek juristického procesu	250
4.1.2	Pojetí francouzské	250
4.1.3	Historická etapizace lidských práv	251
4.1.4	Vliv doktrín na učení o lidských právech	252
4.2	Různá obsahová pojetí lidských práv	253
4.2.1	Všeobecné deklarace	253
4.2.2	Všeobecná práva	254
4.3	K doktríně přirozeného práva	258
4.4	Pojetí „práv člověka“ a „práv občana“	259
4.5	Veřejná moc a sociální existence člověka	260
4.6	Ústavní systémy a postavení občanů	261
4.7	Evropské pojetí lidských práv	266

4.7.1	Evropský rozměr lidských práv	266
4.7.2	Rozmanitost textů o lidských právech	268
4.7.3	Jurisdikční dualita v Evropě	269
4.7.4	Povaha evropských lidských práv	269
4.8	Soudobý stát a povinnosti občanů	271
5	Odpovědnost veřejné moci (státu)	273
5.1	K pojetí odpovědnosti veřejné moci	273
5.2	Kontrolovatelnost veřejné moci (státu)	275
5.3	Odpovědnost veřejné moci, státu	278
5.3.1	Pojetí odpovědnosti veřejné moci	278
5.3.2	K pojetí obsahu odpovědnosti státu	281
5.3.3	Právní i jiné důsledky odpovědnosti veřejné moci ...	285
5.3.4	Satisfakce činěná veřejnou mocí	289
5.4	Kontrolní moc v soustavě veřejné moci	290
	Seznam literatury	293
	O autorovi	299
	Rejstřík	301